

Ydelsesaftale Planteproduktion

Ydelsesaftale til rammeaftale indgået mellem
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
og Miljøministeriet

og

Aarhus Universitet

om forskningsbaseret myndighedsbetjening af
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljøministeriet med under-
liggende styrelser for årene

2024-2027

Indhold

1.	Indledning	4
1.1	Formål	4
1.2	Udmøntning af de strategiske sigtelinjer	4
1.3	Direktivforpligtelser, lovgivning mm.	4
2.	Faglige indsatsområder	6
2.1	Planters sundhed, genetik og bestøvning	6
2.2	Klima-smarte produktionssystemer	10
2.3	Gødningsstoffer, normtal og kvælstofprognose	12
2.4	Teknologi – jordbrug og planteavl	14
2.5	Jord og jordbundsforhold, digitale data, kort og billedanalyse	15
2.6	Grøn omstilling, biobaseret produktion og offentlige grønne goder	17
2.7	Virkemidler og målrettet regulering	19
3.	Organisering og bemanning af samarbejdsfora	21
4.	Andet samarbejde	22
4.1	Nationale samarbejder	22
4.2	Internationalt samarbejde	23
5.	Økonomi	26
5.1	Særbevillinger	26
5.2	Opgaver for andre myndigheder	26
6.	Arbejdsprogram	26

1. Indledning

Denne ydelsesaftale indgås mellem Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (FVM) og Miljøministeriet (MIM) og Aarhus Universitet (AU). Aftalen vedrører universitetets leverance til FVM og MIM af forskningsbaseret myndighedsbetjening, inden for planteproduktion i perioden 2024-2027. Som baggrund for leverancerne, indgår blandt andet data fra Landbrugsstyrelsen (om arealanvendelsen i det dyrkede land, herunder om gødningsforbrug, afgrøder, dyrehold og så videre), der årligt videregives til AU, jf. kapitel 7.4 i rammeaftalen om den forskningsbaserede myndighedsbetjening.

1.1 Formål

Ydelsesaftalens formål, er at beskrive den faglige ramme for den forskningsbaserede myndighedsbetjening, som AU forventes at udføre inden for FVM's bevilling. Dette omfatter dels de faglige indsatsområder, som universitetet leverer ydelser til FVM og MIM indenfor, dels den forskningsmæssige infrastruktur, som FVM medfinansierer på universitetet som grundlag for den forskningsbaserede myndighedsbetjening. Arbejdsprogrammets formål er i tillæg hertil, at beskrive de konkrete opgaver og projekter, som forventes igangsat og/eller gennemført i det kommende år. Arbejdsprogrammet er vedlagt ydelsesaftalen som bilag.

Den forskningsbaserede myndighedsbetjening omfatter fire **typer ydelser**:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskningsbaseret overvågning og fagdatacentre
- Forskningsbaseret beredskab
- Forskning og generel kompetenceopbygning

I relation til planteproduktion findes følgende **faglige indsatsområder**:

1. Planters sundhed, genetik og bestøvning
2. Klima-smarte produktionssystemer
3. Gødningsstoffer, normtal og kvælstofprognose
4. Teknologi – jordbrug og planteavl
5. Jord og jordbundsforhold, herunder digitale data, kort og billedanalyse
6. Grøn omstilling, biobaseret produktion og offentlige grønne goder
7. Virkemidler og målrettet regulering

Nedenfor beskrives for hvert indsatsområde de ydelser, MIM og FVM forventer leveret i henhold til ydelsesaftalen.

1.2 Udmøntning af de strategiske sigtelinjer

FVM og MIM forventer allokeringseffektivitet i forhold til placering af de enkelte opgaver hos de kompetencer på Aarhus Universitet, hvor den forskningsbaserede rådgivning kan løses bedst, dvs. uagtet om dette er ved DCA, DCE eller et specifikt institut. FVM og MIM har ofte behov for præcise svar på fagligt krævende spørgsmål, hvilket fordrer en problem- og løsningsorienteret forskning af høj international kvalitet. Derudover er det afgørende for FVM og MIM, at Aarhus Universitet varetager behørig koordinering af opgaveløsningen internt såvel som i forhold til evt. eksterne samarbejdspartnere. Se konkrete mål for de strategiske sigtelinjer under de enkelte indsatsområder i kapitel 2.

1.3 Direktivforpligtelser, lovgivning mm.

Aftalen understøtter FVM's arbejde i forhold til at sikre direktivoverholdelse særligt i forhold til nitrat- og vandrammedirektivet, samt forpligtelser som følge af byrdefordelingsforordningen. Derudover understøtter forskningsaktiviteterne i høj grad national lovgivning og EU-lovgivning på FVM's ressort. Dette gælder i særlig grad i forhold til gødnings- og gødskningslovgivningen, GMO og planteskadegørere. Forskningsaktiviteterne bidrager også til reguleringen og administration af jordbruget og dermed overholdelse af forordninger på landbrugsstøtteområdet. Herunder aktiviteterne vedrørende digitale billedkort og billedanalyse og bidrag i forbindelse med faglige udredninger ved implementeringer og evalueringer af landbrugsreformer. Yderligere understøtter aftalen klimaloven (vedtaget i juni 2020), gennem forskning i og rådgivning

om muligheder for reduktion af drivhusgasudledning på FVM's ressortområde, mhp. at bidrage til opnåelsen af de i klimaloven fastsatte reduktionsmål.

2. Faglige indsatsområder

Ydelserne i denne aftale skal ses i sammenhæng med de øvrige ydelsesaftaler mellem FVM, MIM og AU samt FVM og Københavns Universitet (KU). Dette gælder, hvor der er aspekter af den efterspurgte rådgivning, der går udover denne ydelsesaftales fagområde. I de tilfælde, hvor relaterede aspekter ønskes belyst, skal ministerierne være opmærksomme på at dække rådgivningsbehovet ved at anvende disse aftaler. Rådgivning med relation til økonomiske forhold, herunder bedriftsregnskaber, økonomiske konsekvensberegninger og beregninger af omkostningseffektivitet, m.v., er omfattet af ydelsesaftalen om Ressource- og samfundsøkonomi (KU), rådgivning, om nationale emissionsopgørelser, er omfattet af ydelsesaftalen om Luft, Emissioner og Risikovurdering (AU), rådgivning, om de grundlæggende beskrivelser af effekter af næringsstoffab på det omgivende miljø, tabsveje og omsætninger fra rodzonen til fjord, er omfattet af ydelsesaftalen om Natur og Vand (AU) og rådgivning indenfor husdyrproduktion, herunder emission og udledning fra husdyrproduktionsanlæg og gødningslager, interaktioner mellem velfærd, produktivitet, miljø og klima m.v., er omfattet af ydelsesaftalen Husdyrproduktion (AU).

2.1 Planters sundhed, genetik og bestøvning

En stærk forskningsindsats vedrørende planters avl og genetik, forædling og beskyttelse herunder, planteskadegørere, bier, GMO-afgrøder, IPM og nye planteforædlingsteknikker, er afgørende for en robust planteproduktion i fortsat udvikling.

Der skal være fokus på i) genetisk modificerede organismer (GM) og nye genomteknikker (NGT) (præcisionsforædling ved bl.a. CRISPR/Cas), genom-baserede selektionsmetoder og phenotyping, ii) sensorbaserede beslutningsstøtteværktøjer iii) sortsegenskaber samt metoder til sortsafprøvning (herunder værdiafprøvning), iv) overvågning i forhold til plante-sygdomme og ukrudtstryk på gartneri- og landbrugsarealer.

En forudsætning for til stadighed at have tilstrækkeligt genetisk materiale til rådighed, både inden for det konventionelle og økologiske jordbrug er, at samarbejdet om bevarelse af jordbrugets plantegenetiske ressourcer fastholdes højt prioriteret, samt at de rette betingelser for forædling og beskyttelse af forædlingsresultater sikres.

Det har også høj prioritet, at udbygge viden om og beskyttelse af robuste sortsegenskabers potentiale, i forhold til konventionel og økologisk jordbrugsproduktion, herunder tilpasningsevne og forædling til ændrede klima- og dyrkningsforhold, egnethed til geografisk lokation, stresstolerance, sygdomsresistens, konkurrenceevne overfor ukrudt, optimal næringsstoffudnyttelse, udbyttepotentiale, kvalitet, ernærings- og fodringsmæssig værdi herunder behov for alternative proteinafgrøder mv., samt udnyttelse af planters evne til syntetisering af stoffer med særlige egenskaber.

Grundet myndighedsarbejdets fokus på plantesundhedsområdet, er det vitalt at forskningen skal understøtte vidensopbygning om regulerede planteskadegøreres biologi, dens betydning og bekæmpelse (f.eks. kemiske, ikke-kemiske og biologiske bekæmpelsesmetoder). Herudover skal der være fokus på nye skadegørere, og disses trusler for planteavl og natur samt diagnostik. Desuden er vidensopbygning om forebyggelse af ukrudt vigtige indsatsområder, ligesom ukrudtsarters biologi og betydning og nye ukrudtstrusler for planteavl er det.

Forskningen skal desuden understøtte vidensbehovet på GMO-området, herunder New Genomic Techniques (NGT) og gene drives samt i forhold til miljø- og naturrisikovurdering af GMO'er og sameksistens. Vidensopbygning vedrørende sameksistens mellem GM-afgrøder, konventionelle afgrøder og økologiske afgrøder er ligeledes af stor betydning.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskningsbaseret overvågning og fagdatacentre
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

Ikke-hjemmehørende planteskadegørere og invasive arter (regulerede organismer og organismer kandiderende til mulig regulering)

- Rådgivning om organismernes biologi, betydning, bekæmpelse og udbredelse, diagnostiske metoder samt risikoanalyseværktøjer.
- Rådgivning om identifikation, monitorering (undersøgelser) og kontrol samt bidrag til risikoanalyser.
- Rådgivning om nye trusler og risici fra planteskadegørere.
- Rådgivning i forbindelse med EU-forhandlinger om regulering af nye potentielle karantæneskadegørere.
- Rådgivning om anvendelse af "nye" metoder inden for plantesundhedsdiagnostik og arts-/patogenitetskarakteristik.
- Rådgivning vedrørende prøvetagningsmetoder mhp. tilrettelæggelse af eksempelvis prøvetagnings-, tilsyns- og overvågningsopgaver på området

Genteknologi

- Miljø- og naturrisikovurdering af GMO'er; herunder eventuelt kommentering af EFSA-risikovurderinger i høringsperioden.
- Identifikation, rådgivning og vurdering af virkemidler til sikring af sameksistens mellem GMO, NGT, konventionelle og økologiske afgrøder.
- Deltagelse i og/eller bidrag til tekniske arbejdsgrupper i EU-, OECD og FN-regi vedrørende risikovurdering og sameksistens.
- Rådgivning om risikovurdering af konsekvenser ved introduktion af konkrete afgrøder, fx fremmedbestøvede arter såsom græsser, majs, raps, frugtkulturer og prydplanter.
- Rådgivning i forbindelse med konkrete sager og med udarbejdelse af regulering på GMO-området, herunder nye NGT og gene drives.

Plantesorter og forædling

- Rådgivning vedrørende sortsoplysninger om landbrugsafgrøder og frugt, grønsager mm. i sortsdata-baser.
- Rådgivning om potentialet i forhold til udvikling af mere klimarobuste sorter og andet planteformeringsmateriale
- Rådgivning om samspil mellem plantearter og -sorters genetik, dyrkningsforhold og potentialet for indre kvalitet (sundhedsfremmende, sensorisk).
- Rådgivning om nye og alternative forædlingsmål og virkemidler til anvendelse og beskyttelse af ny genetisk forædling.
- Rådgivning om genom-baserede selektionsmetoder, phenotyping, speed-breeding og forædlingsmål.
- Rådgivning om kvalitetsparametre i produktion af planteformeringsmateriale.
- Rådgivning omkring nye arter tilpasset fremtidens klima og dyrkningsforhold

Bier

- Rådgivning og monitorering i forbindelse med bevarelse af den brune bi.
- Rådgivning, undersøgelser og vurderinger i forhold til honningbiernes livsbetingelser, trækforhold, forekomst og effekter i forhold til indsatser vedrørende bestøvningsforhold og biodiversitet i natur og landskab.
- Rådgivning, undersøgelser, diagnose og overvågning af bisygdomme og skadegørere på honningbier samt forgiftningsskader af bier. Uddannelse af biinspektører og kyndige biavlere samt udarbejdelse af rapporter til EU og OIE.
- Rådgivning og vurdering af forhold ifm. økologisk biavl.

Forebyggelse af angreb af hjemmehørende skadegørere

- Rådgivning vedrørende forebyggelse af plantesygdomme og skadedyr i forhold til resistens, vedrørende metoder til kemiske, ikke-kemiske og biologiske bekæmpelsesmetoder, herunder IPM og beslutningsstøttesystemer, og vedrørende metoder til kvantitativ bestemmelse af skadegørere i frugt, grønsager og landbrugsafgrøder.
- Rådgivning vedrørende forekomst og genetisk variabilitet af betydende sygdomme så som gulrust og sortrust i korn og græsser.
- Rådgivning vedrørende udvikling af strategier til forebyggelse af resistens over for svampemidler.
- Rådgivning vedrørende udvikling af strategier for fremme af sygdomsresistente sorter i sædskifter.
- Rådgivning og vurderinger i forbindelse med opdatering af skadetærskler for sygdomme og skadedyr.

- Etablering af biologisk grundlag for stedsspecifik behandling af den enkelte mark med henblik på implementering af EU-direktivet om bæredygtig anvendelse af pesticider hhv. udvikling af effektiv behandling af skadegørere også i økologisk produktion.
- Rådgivning om udbredelsen af pesticidresistens.
- Rådgivning vedrørende og vurderinger af IPM-værktøjer med særligt fokus på brancher, hvor IPM- og resistenshåndtering har vist sig vanskeligt at implementere, fx via analyse af data fra indberettede sprøjtejournaler.
- Rådgivning og vurderinger i forbindelse med etablering af beslutningsstøtteværktøjer, der ser på sammenhængen mellem resistens, IPM-principperne og økonomien/bundlinjen for den enkelte landmand/gartner.
- Rådgivning og vurderinger i forbindelse med analyser af sammenhæng mellem pesticidforbrug og udvikling af resistens.
- Rådgivning og vidensopbygning af anvendelsen af afdriftsreducerende sprøjteteknik i landbrug og gartneri især med fokus på dyser.

Ukrudt

- Rådgivning om forekomst af ukrudtsarter.
- Rådgivning om artsbestemmelse af ukrudtsarter.
- Rådgivning om ukrudtsarters udvikling af resistens

Vækstregulering

- Rådgivning vedrørende udvikling af strategier for forebyggelse af behov for brug af vækstreguleringsmidler i landbrug og gartneri med henblik på øget implementering af IPM og reduceret anvendelse af pesticider

Jordbrugets genetiske ressourcer

- Rådgivning og vurdering i forbindelse med nationale handlingsplaner og/eller strategier for bevaringsarbejdet af genetiske ressourcer på jordbrugs- og gartneriområdet, inklusiv deltagelse i nordisk samarbejde, herunder NordGen samt deltagelse i ECPGR afgrødearbejdsgrupper.
- Rådgivning og vurdering af eksisterende, nye og alternative virkemidler til fremme af bæredygtig anvendelse og beskyttelse af genetiske ressourcer til fødevareproduktion.
- Bevaring og vedligehold af danske genbanksamlinger, herunder den nationale vegetative genbanksamling af grøntsager.
- Opbevaring af en sikkerhedskopi af NordGens basisfrøsamling.
- Rådgivning og vurdering af potentialet af NordGens plantegenetiske ressourcer til præforædling, konservering af afgrøders diversitet og planteforædling (Genebank Genomics)

Konditionalitetskrav og GLP/GLM

- Identifikation og vurdering af parametre til anvendelse ved fastlæggelse af konditionalitetskrav og god landmandspraksis (GLP) i planteproduktionen.

Forskningsbaseret overvågning, beredskab og monitorering, herunder fagdatacentre

- Bidrag til og deltagelse i tekniske arbejdsgrupper i relation til sortsafprøvning og plantenyhedsbeskyttelse (herunder vurdering af sorters egnethed til brug i økologisk jordbrug mv.), anlæg af observationsparceller samt optimering af beregninger i forhold til SES (S=Selvstændig; E=Ensartet; S= Stabil) sortsafprøvning samt udvikling af DNA-baserede forundersøgelser af sorter, med henblik på forbedring af værdiafprøvninger af sorter.
- Bidrag til og deltagelse i det internationale arbejde/arbejdsgrupper i relation til plantesundheds- og plantebeskyttelsesmiddelområdet (EPPO, EUFRIN m.v.) samt deltagelse i arbejdet i nationale, relevante udvalg på området. Deltagelse i og understøttelse af forskningssamarbejdet på planteproduktion i regi af ERA-net, , Horizon Europe m.v.
- Overvågning af bisygdomme og skadegørere i bier, herunder deltagelse i Binævnet.
- Miljø- og naturrisikovurdering af GMO i tilknytning til forsøgsudsætning, udsætning, import, markedsføring samt indsluttet anvendelse.
- Bidrag til vurderinger af sortsegenskaber samt metoder til sortsafprøvning, herunder værdiafprøvning.
- Deltagelse i og bidrag til det danske plantesundhedsberedskab.

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Vidensopbygning om potentiale og udvikling i genetiske ressourcer i jordbrugsafgrødernes vilde slægtninge, gamle og nuværende plantesorter og -arter af frugt, grønsager og landbrugsafgrøder samt græsser. Herunder genressourcernes potentiale i forhold til konventionel og økologisk jordbrugsproduktion, ændrede klima- og dyrkningsforhold, geografisk lokation, stresstolerance, sygdomsresistens, konkurrenceevne overfor ukrudt, optimal næringsstofudnyttelse, udbyttepotentiale, kvalitet, ernæringsmæssig og sensorisk værdi, herunder alternative proteinafgrøder, samt udnyttelse af planternes evne til syntetisering af stoffer med særlige egenskaber.
- Vidensopbygning om effektiv forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme og skadedyr på og i planter, frø, herunder også for økologisk produktion.
- Vidensopbygning om planteforædling (traditionel/genteknologisk), herunder inden for kvantitativ plantegenetik, forædlingsystemer samt potentialet i udnyttelse af teknikker såsom genomisk selektion samt metoder til sortsudvælgelse, produktion af planteformeringsmateriale og screeningsmetoder til brug for værdiafprøvningen af plantesorter. Dette omfatter også DNA-baserede screeningsmetoder til vurdering af ønsket effekt.
- Digital monitorering af skadegørere baseret på sensorer og kunstig intelligens.
- Vidensopbygning om GMO og NGT, herunder om metoder til frembringelse af genetisk variation, metoder til risikovurdering (miljø og dyrkning), monitorerings- og overvågningsmetoder samt sporbarhed af genetisk herkomst for genetisk modificerede planter.
- Vidensopbygning om behov for mere robuste sorter i forhold til bl.a. klima og planteskadegørere og udvikling af resistente og tolerante sorter samt sortsblandinger mhp. at anvende resistent plantemateriale, fx til nedsættelse af pesticidforbruget.
- Vidensopbygning om bier og biavl med fokus på bestøvning, overvågning og bekæmpelse af skadegørere, samt biernes genetik og pesticiders indflydelse på bierne og biavl.
- Vidensopbygning om forebyggelse af ukrudt, plantesygdomme og skadedyr samt metoder til kemisk, ikke-kemisk og biologisk bekæmpelse.
- Vidensopbygning om regulerede planteskadegørere og nye trusler for plantesundheden, herunder stigende behov for udvikling af området mhp. forskningsbaseret understøttelse af og forebyggelse imod alvorlige planteskadegørertrusler, også monitoringsmæssigt.
- Vidensopbygning om ukrudtsarters biologi og betydning samt nye ukrudtstrusler for planteavl.

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der i løbet af 3-5 år er:

- Udviklet teknikker til bred monitoring for skadegørere baseret på fx "next generation sequencing"
- Udviklet metoder og redskaber til bedre og mere effektiv forebyggelse og kontrol af skadegørere i planteavl og skadegørere i bier til bestøvning, herunder tilrettelæggelse af tilsyns- og monitoreringsopgaver.
- Identificeret grøntsags-, frugt- og landbrugsafgrøder, som er mere klimarobuste eller med højt indhold af specifikke indholdsstoffer til brug som naturlige ingredienser i vores fødevarer.
- Identificeret ny viden om genetiske ressourcer til forskellige formål inden for fødevarer og sundhed og foder til den animalske produktion, herunder proteinafgrøder.
- Sikret besiddelse af nyeste viden om planteforædlingsteknikker og –mål, herunder særligt om forædlingsteknikkerne CRISPR og CAS og lignende teknikker samt digitalisering og genomisk selektion til fremme af udvikling af klimarobuste sorter, og om disse nye teknikker falder ind under GMO reguleringsområdet eller ej.
- Konsolideret en stærk forskningsprofil på plantesundhedsområdet, som understøtter mere fokus på forebyggelse under den nye EU plantesundhedsforordning, med deraf følgende øget kapacitet til at betjene myndigheden med biologisk og afgrøde-/habitatspecifik viden (risikovurdering og datagrundlag) og metodisk viden (diagnostik og monitorings-teknikker (undersøgelser), herunder metoder til tidlig identificering af potentielle skadegørere.
- Forskning i udvikling af IPM (Integreret plantebeskyttelse) til understøttelse af implementering af den kommende EU-forordning om bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler.

2.2 Klima-smarte produktionssystemer

En stærk forskningsmæssig kompetence er nødvendig for at sikre, at der kan gives rådgivning om, hvordan landbrugets produktionssystemer udvikles i en mere bæredygtig retning, hvor produktivitet øges, og hvor belastning af klima og miljø reduceres. Dette kræver helhedsorienterede systemanalyser med grundlag i data fra eksperimenter, landbrugsbedrifter og med anvendelse af forskellige typer modeller, herunder bl.a. livscyklusvurderinger (LCA). Forskningen vil ikke kun omfatte traditionelle konventionelle og økologiske produktionsmetoder inden for landbrug og havebrug, men også nye produktionsmetoder hvor biomasseafgrøder produceres til brug for bioraffinering, samt klima- og miljøvirkemidler generelt. I denne sammenhæng studeres også, hvordan recirkulering af næringsstoffer og biomasse bidrager til opretholdelse af landbrugssystemets funktioner og reduktion af drivhusgasudledninger samt opbygning og beskyttelse af jordens kulstofpuljer.

Endvidere er der behov for vidensopbygning om klimaforandringernes konsekvenser for landbrugsproduktionen samt tilpasningsmulighederne, herunder fx jordforbedring, dræning, vanding, sædskiftevalg, øget plantediversitet på mark- og landskabsniveau, planteforædling mv.

Der er øget behov for vidensopbygning om udledninger på bedriftsniveau, da det er ambitionen, at den fremtidige regulering af landbrugets udledning af drivhusgasser og næringsstoffer i højere grad skal baseres på bedriftsnære opgørelser jf. *Aftale om Grøn omstilling af dansk landbrug* af 4. oktober 2021. Dette inkluderer bl.a. rådgivning om krav til data, variationer mellem bedrifterne og klimavirkemidler samt bidrag til samskabelse af metoder til bedriftsopgørelser.

Der er desuden behov for vidensopbygning om, hvordan virkemidler og tiltag til reduktion af miljø- og klimabelastning påvirker hinanden, såvel positivt som negativt. Til grund for denne vidensopbygning bør være en helhedsorienteret tilgang, hvor det er centralt at tænke tiltag og virkemidler sammen på tværs af miljø- og klimainsatser. Den helhedsorienterede tilgang skal på sigt appliceres på bedriftsniveau og i nationale regnskaber. På tværs af DCA og DCE skal det sikres, at der på baggrund af resultater fra forskningsprogrammer og projekter, sker en vidensopbygning på universitet, der understøtter ny viden om effekter og fremme af virkemidler herunder indarbejdelse i emissionsopgørelsen.

EU's landbrugspolitik udgør en af grundpillerne i MIM og FVM's indsats til fremme af en bæredygtig omstilling i landbrugssektoren samt landområderne. Særligt er der fokus på jordbrugets produktivitet og konkurrenceevne og snitfladen til klima- og miljøindsatser, herunder opbygning og beskyttelse af jordens kulstofpuljer, reduktion i udledningerne af drivhusgasser samt udvaskning af næringsstoffer og pesticidrester til vandmiljøet. Baggrundsanalyser fra Aarhus Universitet til understøttelse af gennemførelsen af EU's landbrugspolitik i Danmark vil medvirke til at sikre målretning og omkostningseffektivitet i anvendelsen af midlerne under EU's landbrugspolitik.

Konkrete områder, som vil involvere AU, er blandt andre analyser af forskellige afgrødesammensætninger, sædskifter, agronomiske forhold samt klima- og miljøvurdering af den danske gennemførelse af EU's landbrugspolitik, som beskrevet i Danmarks strategiske CAP-plan, herunder i forbindelse med eventuelle justeringer af den danske strategiske CAP-plan.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

- Landbrugets klimaaftryk og reduktionspotentialer for drivhusgasemissioner.
- Kvantificering af effekten af virkemidler til reduktion af landbrugets klimabelastning, herunder udledning af lattergas, CO₂ og metan samt effekter på kulstoflagring i jord og biomasse.
- Vurdering og kvantificering af klimabelastning fra forskellige planteproduktionssystemer, herunder hvor stor udledning af drivhusgasser der er per produceret enhed og per arealenhed.
- Udvikling af beskyttet fødevarerproduktion (væksthuse, tunneller mv.) til sikring af en bæredygtig og ressourceoptimeret produktion af fødevarer.
- Rådgivning om klimaændringers effekter på afgrøder, jord- og vandressourcer i jordbruget samt tilpasningen hertil.

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Forskning og vidensopbygning omkring drivhusgasemissioner fra landbrugssystemer, herunder lattergasudledning fra dyrkningssystemer og kulstoflagring i jord via dyrkningssystemer og tilførsel af organisk materiale af forskellig oprindelse.
- Forskning og vidensopbygning ift. nye og eksisterende klimavirkemidlers effekter på klima og miljø.
- Vidensopbygning om metoder, herunder LCA-metoder, til dokumentation af bæredygtig anvendelse af naturressourcer i produkter og produktionsgrene, samt metoder til måling af emissioner fra landbrugsarealer.
- Vidensopbygning om jord- og vandressourcer i forhold til tilpasning til klimaændringer, herunder behov for, og metoder til vanding og afvanding af landbrugsarealer med minimale negative sideeffekter.
- Vidensopbygning om klimaændringers effekter på planteudbytte, planters tilpasning til ændrede klimaforhold, samt ændringer i balancen mellem planter, skadegørere og bestøvere.
- Vidensopbygning om tilpasning af jordbrugets afgrøder og dyrkningssystemer i forhold til ændrede klimaforhold.
- Vidensopbygning om sædskifter med lav klima- og miljøbelastning, herunder minimeret lattergas-emission og kulstoflagring i jord.
- Vidensopbygning og rådgivning om effekter af udbringning af biokul på landbrugsjord, herunder vedr. klima, miljø og agronomi.

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der i løbet af 3-5 år er:

- Forbedret forskningsbaseret forståelse af forholdet mellem nationale emissionsopgørelser og opgørelser af drivhusgasudledninger på mark og bedriftsniveau med henblik på at kvantificering af klimatiltag på bedriftsniveau kan modelleres og opgøres på nationalt niveau og sammenlignes med officielle emissionsopgørelser samt klimafremskrivningen. Dette skal etablere grundlaget for en højere grad af overensstemmelse mellem de partielle og bedriftsspecifikke indsatser, der fastlægges på baggrund af forskning i DCA-regi, og modellering af effekten på den nationale emissionsopgørelse.
- Analyseret og beskrevet et grundlag for potentielt at kunne indføre udledningsbaserede klimaindsatser på bedriftsniveau, som tænkes sammen med miljøreguleringen.
- Opnået større dokumenteret viden om virkemidler, der bidrager til reduktion af drivhusgasserne, CO₂ (både udledninger og optag), metan og lattergas, herunder om virkemidternes indbyrdes samspil og effekter bredt på klima, miljø og natur.
- Sikret ny viden om landbrugets emission af lattergas under danske jordbundsmæssige, klimatiske og dyrkningsmæssige forhold med henblik på at estimere niveauet for lattergasemission samt afklare, hvilken yderligere dokumentation det vil kræve at erstatte IPCC's standardemissionsfaktorer med nationale emissionsfaktorer.
- Tilvejebragt væsentlig videnskabelig dokumentation for lattergasudledninger fra forskellige gødningstyper og for anvendelse af nitrifikationshæmmere, herunder dokumentation for effekter og sideeffekter.
- Skabt dokumentation for effekter af klimasmarte dyrkningssystemer og dyrkningspraksis for ændring af kulstofindhold i mineraljord herunder ift. efterafgrøder, grøngødning og græssædskifter (også ift. lattergas).
- Sikret ny viden om drivhusgasudledninger for drænede organiske jorde og for klimaeffekten af udtagning af disse jorde, herunder tilvejebringelse af forbedret kortgrundlag for udbredelse af drænede organiske jorder.
- Tilvejebragt grundlag for at kvantificere effekter af klimaekstremer for dansk planteavl samt mulige tilpasninger.
- Opdaterede LCA-analyser af økologiske og konventionelle vegetabiliske og animalske fødevarer.

2.3 Gødningsstoffer, normtal og kvælstofprognose

Viden om næringsstofkredsløb og virkemidlers effekt, er essentiel for en effektiv og omkostningseffektiv planteproduktion og miljøregulering, herunder en målrettet regulering. Dette omfatter i hovedreglen vidensbehov som grundlag for udformning og administration af arealreguleringen, dyrkningsrelaterede tiltag, gødningsregler og tilskudsordninger og tiltag i øvrigt på dyrkningsfladen, der understøtter en omkostningseffektiv begrænsning af tabet af næringsstoffer fra gartneri og landbrugsarealer. Vurdering af driftsledelsens (jordbrugerens adfærd) betydning for, hvor effektivt et givent virkemiddel er, samt identifikation af hvilke mekanismer/tiltag, der skaber merværdi, og hvilke der ikke gør, er essentiel viden i forhold til kvælstofreguleringen.

Et centralt element i den danske kvælstofregulering er fastsættelsen af økonomisk optimale normer samt kvælstofprognosen. I denne forbindelse, er der behov for udarbejdelse og opdatering af økonomisk optimale plantegødskningsnormer, herunder rådgivning ved udarbejdelse af årlige kvælstofprognoser. Under dette punkt hører også deltagelse i normudvalget samt kvalitetssikring af gødskningsnormerne.

I forbindelse med administrationen af gødskningsregler og tilskudsordninger m.v. til begrænsning af næringsstofudledningen, vil der være behov for nye eller supplerende effektvurderinger af virkemidlers effekt på det omgivende miljø. Der sikres en løbende koordinering mellem de to områder.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning

- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

- Beregninger og beskrivelser af effekten på udvaskningen fra rodzonen samt driftsmæssige konsekvenser af efterafgrøder, mellemafgrøder og andre tiltag til begrænsning af udvaskning af kvælstof ved forskellige sædskiftescenarier.
- Analyser, rådgivning og effektvurdering af virkemidler i relation til arealreguleringen.
- Bistand i relation til afrapportering og øvrig rådgivning i forhold til den danske gennemførelse af bl.a. nitratdirektivet.
- Vurdering af påvirkninger af kvælstof og fosfor på miljø, klima og udbytter.
- Rådgivning om gødningsstoffer og næringsstofbalancer.
- Kvalitetssikring af økonomisk optimale kvælstofnormer udarbejdet i regi af Normudvalget.
- Faglig understøttelse og kvalitetssikring i forbindelse med udarbejdelse af kvælstofprognose.
- Rådgivning om anvendelsen af affald, spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål. Herunder vurdering af, om det er miljømæssigt forsvarligt at udbringe spildevandsslam, forinden et analyseresultat for metaller og miljøfremmede stoffer foreligger.
- Brug af produkter, som kategoriseres som affald jf. Slambekendtgørelsen, i organisk gødning. Herunder rådgivning om udnyttelsesprocenter evt. ammoniak og lugtemission, samt og forbrug i henhold til opgørelse af gødningsregnskab.
- Rådgivning i forbindelse med fastsættelsen af udnyttelseskrav for alle former for organisk gødning, herunder rådgivning i forbindelse med nye forarbejdningsmetoder af organisk gødning og effekten af denne forarbejdning ift. kvælstofudnyttelse og evt. tab af kvælstof ved forarbejdningen.
- Typer og effektivitet af urease- og nitrifikationshæmmere.

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Vidensopbygning om optimale gødningsnormer til produktion af kvalitetsprodukter af frugt, grønsager og landbrugsafgrøder under hensyntagen til økonomi og miljø.
- Vidensopbygning om optagelse, transport og tab af næringsstoffer fra rodzonen og dyrkningsfladen i forhold til jordtype, driftsform, afgrøde m.v., samt tabsbegrænsende foranstaltninger for både økologisk og ikke-økologisk produktion af frugt, grønsager og landbrugsafgrøder under hensyntagen til helhedsbetragtninger om livscyklus og forsyningskæder.
- Vidensopbygning om anvendelse eller dannelse af miljøskadelige stoffer i jordbrugsproduktionen.
- Vidensopbygning om balanceopgørelser for næringsstoffer på bedriftsniveau, forskellige bedriftstyper og produktionsgrene, herunder metoder og grundlag for fastsættelse af de enkelte balanceposter.
- Vidensopbygning om vedligeholdelse af dyrkningsjordens frugtbarhed under økofunktionel intensiveret produktion.
- Udvikling, videreudvikling og vedligeholdelse af NLES-modellen. Inddragelse af viden om kvælstoftabet fra landbrugsdriften er en afgørende parameter i udviklingen af en udledningsbaseret kvælstofregulering. I dette arbejde ligger også udarbejdelse af konkrete værktøjer til at bestemme rodzoneudvaskningen på bedriftsniveau.
- Vidensopbygning om gødningsafgrøder og andre alternative gødninger til erstatning af ikke-økologisk husdyrgødning i økologisk produktion af frugt, grønsager og landbrugsafgrøder.
- Vidensopbygning om fremtidens fosfor- og kaliumforsyning (kalium kun i økologi) i produktionen af frugt, grønsager og landbrugsafgrøder.
- Vidensopbygning om næringsstofudnyttelse, udbytte og kvalitet af nye effektive produktionssystemer (øget udnyttelse af areal).
- Vidensopbygning i forhold til udbringning af biochar/biokul – herunder ammoniakmæssige konsekvenser ved udbringning af biochar i flydende husdyrgødning.

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der inden for 3-5 år er:

- Revurderet normer for P og K generelt samt for N til andre kulturer og udarbejdet dokumentation (drejebog) for disses fastsættelse for treårige perioder.
- Etableret grundlag for vurdering af langsigtede effekter af biokul i dyrket jord i forhold til potentielle effekter på planteudbytte og påvirkninger af jordens økosystem
- Opnået operationel viden om interaktioner mellem biokul og tilgængelighed af næringsstoffer i jorden, herunder tab af N ved udvaskning og gasformige tab til atmosfæren
- Gennemført undersøgelser af nye metoder til at øge udnyttelsen af afgasset biomasse, specielt efter udbringning på voksende afgrøder.
- Gennemført undersøgelser af metoder til gyllenedfældning, der kan sikre en høj N udnyttelse uden samtidige høje drivhusgasemissioner (lattergas).
- Dokumenteret i hvilket omfang organiske gødninger, herunder mobil grøngødning, er et alternativ til konventionel husdyrgødning i produktionen af økologiske højbærdiafgrøder.

2.4 Teknologi – jordbrug og planteavl

Formålet med dette område er at identificere nye teknologier, der kan bringes i anvendelse i forhold til at opnå en resource-, miljø- og klimaeffektiv jordbrugsproduktion.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

- Identifikation af teknologier og managementsystemer til reduceret indsats af hjælpestoffer fx pesticider, svovlsyre til forsuring af gylle og øvrige hjælpestoffer. Herunder metoder/teknologier, der kan bruges i godkendt økologisk produktion.
- Rådgivning ved fastsættelse af emissionsfaktorer fra staldanlæg og udbragt gødning. Herunder emission af ammoniak og lugt.
- Vurdering af klimamæssige effekter af forskellige miljøteknologier, bl.a. mhp. at skabe et godt grundlag for prioritering af investeringer i klima- og miljøteknologi.
- Undersøgelse og vurdering af anvendelsen samt drivere og barrierer for udbredelse af teknologi i jordbruget herunder data-flow fra online sensorer til farm-management databaser.
- Rådgivning om muligheden for anvendelse af ny teknologi i kontrol, herunder egenkontrol, samt billedbehandling af drone- eller satellitbilleder.
- Rådgivning i forbindelse med udvikling og anvendelse af teknologi, beslutningsstøttesystemer m.v. i offentlig regulering af jordbruget, herunder præcisionsjordbrug og metoder til automatiseret telemålingsbaseret optisk genkendelse af afgrøder til brug for kontrol.
- Vurdering af muligheden for at bruge ny teknologi og intelligente løsninger, for eksempel til nye N-, P- og klimavirkemidler, reduceret brændstofforbrug, reduceret pesticidforbrug, reduceret energiforbrug i væksthuse, samt reduceret afdrift ved sprøjtning i gartneri og landbrug, til både at forbedre erhvervets vækstpotentiale og mindske erhvervets klima- og miljøpåvirkning.
- Rådgivning om og vurdering af nye metoder inden for plantesundhedsovervågning og –diagnostik, fx remote sensing.

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Vidensopbygning om husdyrgødningsteknologi, der fremmer nyttiggørelse og optimal anvendelse af husdyrgødning samt begrænsning af emissioner, påvirkning af det omgivende miljø og gener for naboer m.v.
- Fortsat udvikling af præcisionsteknologier til gartneri og landbrug.
- Vidensopbygning om teknologier til udbringning og indarbejdning af faste organiske gødninger generelt og specielt til rækkeafgrøder af fx grønsager og kartofler, samt øget udnyttelse af tilførte næringsstoffer.

- Vidensopbygning om teknologier til reduktion af gartneri og landbrugserhvervets miljøpåvirkning, herunder bl.a. teknologier til reduceret forbrug af energi, næringsstoffer, vand og pesticider. Teknologierne kunne være anvendelse af kunstig intelligens til genkendelse af ukrudt, plantesygdomme og skadedyr samt analyseværktøjer af big data.
- Forskning i teknologier der kan anvendes i forbindelse med den målrettede regulering med henblik på reduktion i N og P -udledningerne fra jordbrugsproduktionen.
- Vidensopbygning om emissioner af ammoniak og klimagasser fra udbringning af forskellige typer handelsgødning.
- Undersøge online sensorer med henblik på at fremskaffe valide målinger af næringsstoffer i husdyrgødning i forbindelse med udbringning og anden håndtering

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der inden for 1-3 år er:

- Opbygget en kvalitetssikret database og vidensopbygning over grønne teknologier og strategier for mark, væksthuse og stald i Europa, som enten er fossil-frie eller fungerer med stærkt reduceret forbrug af fossil energi

Det er et mål for indsatsen, at der inden for 3-5 år er:

- Udviklet systemer, der kan effektivisere den fysiske kontrol af fx efterafgrøder.
- Tilvejebragt viden der understøtter yderligere implementering af teknologier inden for præcisionsjordbrug, herunder forskning i dedikeret software ift. dataudveksling og databasestruktur for landbrugsdata på nationalt niveau; kunstig intelligens til billedgenkendelse inden for ukrudt, plantesygdomme og andre driftsmæssigt betydende områder; samt optimeringsalgoritmer til beslutningsstøtteværktøjer for både landmænd, konsulenter og kontrollører. bygget databaser og tilhørende software, der kan benyttes til evaluering af landbrugets miljøpåvirkning.
- Identificeret ny viden om monitorering af indsatsbehov (gødsning, vanding, ukrudts-, sygdoms- og skadedyrsbekæmpelse, mm.) med henblik på automatisering (droner, robotter, IT-teknologi) i produktionen af økologiske og konventionelle frugt og grønsager.
  - Identificeret ny viden om styring af plantevækst og planters indhold af specifikke stoffer ved hjælp af lysets sammensætning i væksthusproduktion.
  - Udviklet nye teknologier til monitorering, herunder egenkontrol, til, i et vist omfang, erstatning af den fysiske kontrol af dyrknings- og miljøregulering i planteproduktionen.

2.5 Jord og jordbundsforhold, digitale data, kort og billedanalyse

Viden om jord- og jordbundsforhold er af essentiel betydning for MIM og FVM's arbejde og lovgivningsmæssige procedurer. Herunder hører viden og rådgivning om jordanalyser, kobling af jordbundsforhold med arealanvendelsen mm.

Digitale kort og billedanalyse spiller en stadig større rolle i regulering og administrationen af jordbruget. Det er derfor afgørende, at kortgrundlaget gennem den forskningsbaserede myndighedsbetjening valideres og kvalitetssikres. Derudover er udvikling, afprøvning og validering af nye teknologier på området vigtig for MIM og FVM's fortsatte brug af kortmateriale i reguleringen og tilskudsudbetalingen.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskningsbaseret overvågning og monitorering, herunder fagdatacentre
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

Jord- og jordbundsforhold

- Rådgivning om valide og omkostningseffektive metoder og teknologier til jordanalyser, der kan anvendes direkte i marken eller på laboratoriet.
- Vidensopbygning om pesticiders transportprocesseri jord

- Rådgivning vedrørende kobling af jordbundsdata med data fra arealanvendelse, driftsform, mekanisering, husdyrtryk m.v. samt vurdering af betydningen af disse for udvikling i dyrkningsjordens tilstand og kvalitet.
- Rådgivning om monitorering og vurdering af validitet og kvalitet af jordanalyser.
- Analyse af sammenhæng mellem jordbundsforhold og arealudnyttelse (skov, landbrug m.v.) samt korrelationen mellem afgrødetyper og jordbrugstyper.
- Rådgivning om, hvordan naturarealer på en mark påvirker analyser af satellitbilleder fra den resterende mark.

Ny teknologi, billed- og dataanalyse

- Rådgivning om muligheden for anvendelse af ny teknologi i kontrol, herunder egenkontrol.
- Rådgivning i forbindelse med udvikling og anvendelse af teknologi, beslutningsstøttesystemer m.v. i offentlig regulering af jordbruget.
- Rådgivning i forhold til håndtering af flow af "Big Data" til brug i jordbrugsproduktionen og landbrugskontrollen.
- Vidensopbygning om og udvikling af hel- og halvautomatiserede digitale billedanalyser for bl.a. arealanvendelse, afgrødesammensætning m.v. Herunder specifik vidensopbygning om undersøgelser og valideringer af afgrøde-diversificering via klassifikation af visse afgrødetyper via infrarøde flyfotos/satellitbilleder og radar-data. Indsatsen understøtter udvikling af teknologier til ressourceoptimering i planteavl.

Forskningsbaseret overvågning og monitorering, herunder fagdatacentre

- Undersøgelser, kortlægning, etablering og vedligehold af databaser over jordbundsforhold i Danmark samt visualisering af disse i operationelle tematiske kort, samt kort over udbredelse, tilstand og udvikling af tørvejerde. Generering og udnyttelse af nyt landsdækkende jordbundskort, og analyse af sammenhæng med generel arealudnyttelse (skov, landbrug m.v.)
- Bidrag til aktiviteter inden for European Soil Partnership (ESP), som har aktiviteter inden for 5 søjler; 1) Fremme af bæredygtig forvaltning af jordressourcer. 2) Investering, teknisk samarbejde, politik, uddannelse og rådgivning. 3) Fremme forskning og udvikling. 4) Forbedre mængden og kvaliteten af jorddata og information. 5) Harmonisering af metoder, målinger og indikatorer til bæredygtig forvaltning og beskyttelse af jordressourcer

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Kortlægning og registrering af sammenhænge mellem in situ data og jordobservationsdata for en bedre forståelse og brug af jordobservationsdata. Fx undersøgelse af relation mellem plantedækningsgrad og forskellige vegetationsindeks beregnet på satellitbilleder.
- Vidensopbygning af anvendelse af laser højdedata i forhold til at overholde reguleringskrav, fx GLM krav eller identifikation af GLM landskabelementer.
- Vidensopbygning af metoder til- og anvendelse af – risikobaseret kontroludvælgelse, samt effektmåling af kontrolindsatsen.
- Vidensopbygning om markindtegnings historik. Udvikling af metode til fra år til år at definere, hvornår en mark er den samme, og hvornår der er tale om, at det er en ny mark, der er indtegnet.
- Vidensopbygning om automatiserede GIS-analyser til kvalitetssikring af markbloktema, fx via data fra andre myndigheder (Geodatastyrelsen, Vejdirektoratet, Banedanmark, kommuner, Miljøportalen m.v.).
- Bidrage til undersøgelse af potentialet i udnyttelse af vision- og droner/droneteknologi.
- Undersøge mulighederne for egenkontrol inden for jordbruget, fx via indsendelse af positionsoplysninger (GPS-spor) fra landbrugsmaskiner.
- Opstille metoder til automatisk digital kvalitetssikring af digitale kort før de udrulles i IT-systemer, som administrativt konstituerende eller konstaterende kort.
- Vidensopbygning om jord- og jordbundsforhold, produktionspotentiale samt kobling af data i forhold til afgrødevalg, husdyrproduktion, mekanisering og teknologiudnyttelse, gødningsanvendelse, næringsstoffab og drivhusgasemissioner i produktionen af frugt, grønsager og landbrugsafgrøder.
- Vidensopbygning om jordens frugtbarhed, struktur og funktion, herunder erosion, pakning, tab af organisk stof samt kulstofbalancer.
- Vidensopbygning om jordegenskabers variation i flere dimensioner fra mark til landskab og region.

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der inden for 3-5 år er:

- Opbygning af viden om monitorering af jordkvalitet på europæisk niveau, f.eks. med henblik på implementering i Danmark.
- Udarbejdet en baseline for jordkvalitet i dyrkningsjorden.
- Afdækket muligheden for anvendelse af nye metoder til jordanalyser i en grad så implementering i jordbruget er realistisk.
- Udviklet nye AI-metoder til forbedring af kort over jordens egenskaber.
- Afdækket muligheder for anvendelse af organisk materiale til jordforbedring på jorde med lavt Dexter indeks.
- Udredt mulighederne for at anvende nye drone- og satellitbårne hyper-spektrale sensorer i landbruget til digitalkortlægning og kontrol af planter og jord.

2.6 Grøn omstilling, biobaseret produktion og offentlige grønne goder

Formålet med dette forskningsområde, er at skabe solid viden om forskellige elementer i den grønne omstilling, i forhold til ansvarlige værdikæder, biobaserede produktionssystemer, cirkulær økonomi og offentlige grønne goder fra jordbrugslandskabet. Forskningen skal modsvare fødevarerhvervenes og samfundets behov for udvikling og afprøvning af nye bæredygtige forretningsområder og -modeller, værdikæder, produktionsprocesser og teknologier, der fremmer bæredygtig arealanvendelse og en ressourceeffektiv, erhvervsmæssig anvendelse af biologisk materiale. Yderligere skal indsatsområdet bidrage med forskning i og rådgivning om økologisk produktion som et led i den grønne omstilling.

Der er behov for vidensopbygning i optimal produktion, nye produktionsformer og grøn omstilling af planteproduktionen, herunder f.eks. frøavl og læggekartoffelproduktion samt produktion i lukkede rum, væksthuse/tunneller og på friland. Herudover er der behov for viden vedrørende planteproduktion med fokus på effektivitet, udbytte, recirkulering af næringsstoffer, pesticidresistens, kvalitet, højværdi og indhold af bioaktive stoffer.

Vidensopbygningen vil også omfatte økologisk planteproduktion, sædskifter og regulering af ukrudt og skadedyr samt nye afgrøder, gødningsafgrøder samt teknologier og dyrkningssystemer med øget præcision, produktivitet og/eller miljøhensyn, lokal produktion af grønne proteiner og/eller erstatning af ikke-økologiske input i økologisk produktion i frugt, grøntsager og landbrugsafgrøder.

Et vigtigt behov er desuden løbende rådgivning vedr. rammebetingelser for arealbaseret støtte, der omfatter basisforpligtelser såvel som frivillige ordninger, og multiple effekter fra landbrugsreformer og den fælleseuropæiske landbrugspolitik.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

- Rådgivning i forbindelse med fastsættelse af evt. nye krav vedr. grønne goder i forbindelse med udviklingen i EUs landbrugspolitik (CAP20+).
- Rådgivning i forbindelse med implementering af den forordningsmæssige ramme som kommissionen udstikker til medlemsstaterne, hvor Danmark skal træffe beslutninger på baggrund af mulighederne i forordningerne.
- Rådgivning om og vurdering af forskellige overordnede og konkrete problemstillinger inden for produktion og udnyttelse af biomasse. Herunder undersøgelse af hvilke plantearter, der egner sig til basis for biomasseproduktion og vurdering af mulighederne for videre planteforædling af disse.
- Udarbejdelse af notater på foranledning af ønsker fra Det Nationale Bioøkonomipanel.
- Analyser vedrørende ansvarlige leverandørkæder og notater i forhold til den løbende opfølgning på Sustainable Development Goals (SDG).

- Effektvurderinger relateret til øget/ændret biomasseproduktion (klima-, miljø- og naturmæssige effekter, samt tværgående bæredygtighedsanalyser, herunder sociale og økonomiske aspekter i samspil med IFRO's aftale og Natur og Vand-aftalen).
- Systemanalyser, der bidrager til samtænkning og koordinering på tværs af værdikæderne (bl.a. i forhold til potentialer ved kaskadeudnyttelse herudover at arbejde for, at udbud og efterspørgsel følges nogenlunde ad).
- Analyse af barrierer for jordbrugers overholdelse af nuværende og nye økologi- og miljøregler.
- Vurdering og kvalificering af konventionelt og økologisk jordbrugs potentiale til at levere på udvalgte økosystemtjenester, herunder samspil med sikring af rent drikkevand, understøttelse af agerlandets biodiversitet, reduktion af drivhusgasudledningen, kulstoflagring, mv.
- Viden om økologisk jordbrugs bidrag til miljø, klima, natur, biodiversitet kontra ikke-økologisk inden for planteproduktion.
- Rådgivning vedrørende løsninger og modeller for beslutningsstøtte på bedriftsniveau, der optimerer værdikæden fra mark/stald til energi/foder/fødevarer og landskab.
- Rådgivning om metoder til udtagning af lavbundsjord, som maksimerer klimaeffekt, miljøeffekt og øger biodiversitet.
- Rådgivning i forbindelse vedr. grønne goder i forbindelse med landbrugsreformer og den fælles Europæiske landbrugs politik (CAP).

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Vidensopbygning om nye produktions- og ejerformer i gartneri og landbrug under stadig større hensyntagen til klima, miljø, ressourceoptimering og jordens frugtbarhed og med fokus på forbrugeren og lokale fødevarer året rundt.
- Vidensopbygning om beskyttet fødevarerproduktion (lukkede rum, væksthuse, tunneller mv.) til sikring af en forbrugernær, bæredygtig og ressourceoptimeret produktion af fødevarer.
- Vidensopbygning, karakterisering og dokumentation af erhvervsmæssige potentialer i anvendelse af nye biomasseressourcer.
- Vidensopbygning om potentialet for produktion, teknologier til produktion, samproduktion af vegetabiliske og animalske fødevarer og anden biomasse.
- Vidensopbygning om produktion, høst og anvendelse af grønne biomasser til non-food som fx ingredienser, specifikke bioaktive stoffer og plantebaserede proteiner herunder dyrkningsforhold, høstmetoder, forbehandling og logistik samt lagring i gartneri og landbrug.
- Vidensopbygning om bæredygtig forarbejdning (herunder bioraffinering) og anvendelse af biomasse til nye produktionsområder samt efterfølgende recirkulering af bl.a. næringsstoffer (fx ift. plantebaserede fødevarer og nye biosolulutions med en bedre udbytelse af rest- og sidestrømme fra landbrugs- og fødevarerektoren).
- Vidensopbygning om ansvarlige leverandørkæder, herunder i forhold til væsentlige importerede råvarer til dansk fødevarerhverv, såsom soja og palmeolie.
- Vidensopbygning i forhold til den løbende afrapportering / monitorering f.eks. relateret til Sustainable Development Goals.
- Vidensopbygning om agrøkologiske metoder og deres anvendelse i alternative produktionsformer i Danmark, herunder iht. økologisk jordbrug, skovlandbrug, regenerativt jordbrug og "urban farming systems".
- Løbende opfølgning på udviklingen i erhvervets valg vedr. ikke-produktive elementer og frivillige ordninger i form af eco-schemes (bioordninger) og deres effekt samt andre arealspecifikke tiltag med henblik på klima, miljø, landskab og biodiversitet. Herunder også opfølgning i henhold til effekter af udlægning af småbiotoper.
- Vidensopbygning om grundlag for vurdering af, i hvilket omfang den landbrugsmæssige anvendelse af et areal er væsentligt hæmmet af anden anvendelse mhp. evt. tilladelse af nye tiltag på støtteberettigede arealer.

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der inden for 3-5 år er:

- Opbygget sammenhængende viden om nye biosolutions med produktion, høst og anvendelse af grønne biomasser til "food og non-food"
- Gennemført bæredygtighedsvurderinger af potentialer for plantebaserede produktionssystemer, og samproduktion af vegetabiliske og animalske fødevarer og anden biomasse.
- Udviklet livscyklusrelaterede metoder til vurdering af metoder til bioraffinering med anvendelse af biomasse til nye produktionsområder og recirkulering af næringsstoffer. Implementeret viden om emissioner fra biogasanlæg og biomasser fra disse, i emissionsmodeller, der kan anvendes ved evaluering og optimering af anlæggets klima- og miljøeffekt, herunder samspillet mellem biomassekonvertering og lagring af energi fra andre fornybare energikilder, dokumenteret ved stor-skalaforøg.
- Dokumenteret, hvordan nye agro-økologiske dyrkningssystemer kan indgå i produktionen af økologisk og konventionelt dyrkede afgrøder (living labs). Arealrelaterede metoder til vurdering af offentlige grønne goder for relevante nye tiltag i landbrugspolitikken.
- Beskrevet og dokumenteret hvordan effekterne af nye grønne tiltag bidrager til opfyldelsen af relevante målsætninger ift. EU-politikker og nationale forpligtelser.
- Opbygget en kvalitetssikret, national landbrugsdatabase som kan anvendes til at følge og vurdere effekten og omkostningseffektiviteten af landbrugspolitikken med fokus på grønne tiltag og effekter på miljø-, klima, landskab og biodiversitet.
- Opdateret viden om effekter på N og P, klima og biodiversitet af nye driftsformer, herunder skovlandbrug og regenerativt jordbrug.
- Identificeret ny viden om kompostering, bioforgasning og recirkulering af organisk affald til gødning, jordforbedring mv. i produktionen af markafgrøder, frugt og grøntsager.

2.7 Virkemidler og målrettet regulering

Der er indført en målrettet regulering, som skal være lokalt tilpasset og så udledningsbaseret som muligt. På sigt er målet at opgøre udledningerne i et regnskab for den enkelte bedrift, der også indeholder drivhusgasudledninger og kulstoflagring. De enkelte tabsposter medregnes, når vidensgrundlaget er på plads. Viden om eksempelvis metoder til at bestemme kvælstofudvaskningen fra den enkelte bedrift er fortsat mangelfuld og behæftet med store usikkerheder. Derfor er der behov for en trinvis indfasning af reguleringen, hvor første generation af den målrettede regulering fortsat anvender en række gennemsnitsværdier. Reguleringen bliver optimeret i takt med, at vidensniveauet øges. Der er behov for fortsat drift af den nuværende model for målrettet regulering. Denne forventes optimeret i forlængelse af landbrugsaftalen, som indeholder en ny samlet reguleringsmodel, inkl. kommende klimaregulering. Udvikling af en ny reguleringsmodel på den længere bane vil kræve et stort ressourcetræk på Aarhus Universitets kompetencer inden for kvælstofomsætning. Herunder vil det med tiden også blive relevant at genbesøge kvælstofvirkemiddelkataloget med henblik på at indarbejde fremtidige relative effekter af virkemidler, herunder efterafgrøder, som fastsættes i den nye arealregulering af kvælstof. Endvidere vil det også med tiden blive relevant at se på hvordan relative effekter af efterafgrøder påvirker effekten af visse klimavirkemidler.

Ydelserne inden for dette indsatsområde omfatter:

- Forskningsbaseret rådgivning
- Forskning og generel kompetenceopbygning

Forskningsbaseret rådgivning

- Rådgivning i forbindelse med vurderingen af optimeringsmuligheder af reguleringsmodellen. Dette vil på den korte bane bygge på allerede eksisterende viden og forsøg med henblik på sigt at kunne lave bedriftsspecifikke opgørelser af udledninger af næringsstoffer og drivhusgasser.
- Vurdering af effekt af virkemidler til reduktion af tabet af kvælstof og fosfor fra dyrkningsfladen med hensyn til forskellige klimaforhold, sædskifteforhold, afgrødevalg, efterafgrøder, jordbundsforhold, afvandingsforhold m.m. samt virkemidlernes klimaeffekter.
- Rådgivning om klimaændringers effekt på opnåelse af målsætninger i vandplaner.

- Etablering og fastholdelse af in situ markafprøvning (markforsøg) af effekt af virkemidler til reduktion af tabet af kvælstof og fosfor fra rodzonen og dyrkningsfladen, som bidrager med nye forsøgsdata og fx supplerer med nye lokaliteter og jordbundsforhold.
- Rådgivning om og vurdering af eksisterende, nye og alternative tiltag og metoder og virkemidler til regulering og minimering af miljøskadelige stoffer i jordbruget og jordbrugsprodukter, herunder benchmarking i forhold til erfaringer med bl.a. implementering og forvaltning i udvalgte lande, i det omfang oplysninger og data kan fremskaffes bl.a. via MIM og FVM.
- Rådgivning om og udvikling af operationelle og valide effektindikatorer for virkemidler til optimering af jordbrugets samspil med landskab, klima, natur og biodiversitet

Forskning og generel kompetenceopbygning

- Der er behov for løbende at følge udviklingen i fx virkemidlers effekt, forskellige afgrøders udvaskning differentieret på fx jordtype, gødningstype og niveau for gødningstildeling.
- Videreudvikling af virkemidler, der kan indgå i den generelle og målrettede regulering som elementer i et bedriftsregnskab. Dette inkluderer effektvurdering af de enkelte virkemidler, praktiske udfordringer ved brug af virkemidlerne, økonomi.
- Udvikling af nye virkemidler, bl.a. gennem pilotprojekter, herunder effektvurdering af de enkelte virkemidler, praktiske udfordringer ved brug af virkemidlerne, økonomi etc.
- Yderligere forskning i bedriftsspecifikke tab af både næringsstoffer og drivhusgasser, herunder også samspil mellem bedriftens aktiviteter.

Sigtelinjer for indsatsområdet:

Det er et mål for indsatsen, at der inden for 3-5 år er:

- Gennemført pilotprojekter og analyseret resultater opnået i pilotprojekter mhp. udvikling af nye flade- og drænvirkemidler, herunder pilotprojekterne om hhv. biomasse og afbrudte dræn
- Tilvejebragt opdateret data for næringsstoffeffekter baseret på udvaskningsforsøg i marken eller forsøgsparceller.
- Kvantificeret potentialet for målrettet anvendelse af afgrødevalg og sædskifte som virkemidler under forskellige klima og dyrkningsforhold.
- Analyseret og beskrevet, hvorvidt effekt af virkemidler, udvaskning samt udledning af næringsstoffer kan fastsættes på bedrifts- og markniveau.
- Analyseret og beskrevet et grundlag for potentielt at kunne indføre udledningsbaseret miljøregulering, som tænkes sammen med klimaindsatser i et bedriftsregnskab.

3. Organisering og bemanning af samarbejdsfora

Institution	Deltagere	Navn
Landbrugsstyrelsen (Formand)	Enhedschef, Grøn Udvikling og Ny Viden Koordinator	Sonja Canger Mads de Wolff
Miljøstyrelsen	Enhedschef, Kronjylland	Peter Kaarup
AU	Instituteder Institut for Agroøkologi Seniorforsker Institut for Ingeniørvidenskab Centerleder for Center for Kvantitativ Genetik og Genomforskning Instituteder Institut for Fødevarer Konst. Instituteder Institut for Ecoscience Instituteder Institut for Miljøvidenskab Instituteder Institut for Husdyrvidenskab Centerdirektør for DCA Konst. Centerdirektør for DCE	Jørgen E. Olesen Henrik Bjarne Møller Mogens Sandø Lund Michelle Williams Mikkel Tamstorf Carsten Suhr Jacobsen Charlotte Lauridsen Niels Halberg Vibeke Vestergaard

4. Andet samarbejde

Som en del af forsknings- og rådgivningsaktiviteterne udbygges og vedligeholdes et nationalt og internationalt fagligt netværk, til udnyttelse af tværfaglig synergi og sikring af forskning og rådgivning på et højt niveau.

Der er en tæt kobling mellem indsatsområderne i denne ydelsesaftale og indsatsområder i ydelsesaftalerne for Husdyrproduktion, Luft, emissioner og risikovurdering samt Natur og vand. Der er også et tæt tværfagligt samarbejde mellem institutterne på DCA- og DCE-området ved Aarhus Universitet, dvs. Institut for Agroøkologi, Institut for Husdyrvidenskab, Institut for Fødevarer, Center for Kvantitativ Genetik og Genomforskning, Institut for Ingeniørvidenskab samt Institut for Bioscience og Institut for Miljøvidenskab.

Forskerne på Aarhus Universitet samarbejder med både nationale og internationale partnere i konkrete forskningsprojekter finansieret af fx Innovationsfonden, GUDP, Klimaforskningsprogrammet 2019-2021 og EU. Derudover arbejder de faglige miljøer tæt sammen med både danske og internationale kolleger i såvel uformelle som mere formelle eller blivende samarbejdsfora.

4.1 Nationale samarbejder

Projektet BioValue er et samarbejde mellem Københavns Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Aalborg Universitet og Aarhus Universitet, en række store virksomheder, samt GTS- og innovationsnetværk om at sikre, at Danmark er blandt verdens førende inden for bæredygtige bioraffinerings teknologier og løsninger til fremtidens biobaserede samfund.

Aarhus Universitet er partner i to GUDP projekter som fokuserer på konkrete anvendelser af Big data i planteproduktionen (SqM-Farm og SolGrass), som undersøger og udvikler mulighederne for at høste højere udbytter og bedre kvalitet i afgrøderne uden at øge udledningen af næringsstoffer og klimagasser. På baggrund af den øgede fokus på digitalisering i landbruget har Aarhus Universitet etableret et AU Center for Smart Farming som på sigt skal fordre nationale såvel som internationale samarbejde.

Aarhus Universitet deltager også i udviklingen af metoder til bioraffinering, ved at omdanne affaldsprodukter fra landbrug direkte til biobrændsel (EUDP Ecodrying Bioraffineringsanlæg). På fyringslaboratoriet på Foulum foregår der aktiviteter omkring udvikling af en energieffektiv biomasekedel til halmfyring, hvor der samtidig sikres en høj nyttevirkning og en signifikant reduktion i NOx emission (EUDP - Energieffektiv halmkedel med lav NOx emission). Endvidere er Aarhus Universitet involveret i udvikling af gyllenedfældningsmetoder i projektet GylleMajs, hvor målet er at sikre en bæredygtig majsproduktion i overensstemmelse med fosforreguleringen i landbruget.

Aarhus Universitet deltager i alle 10 projekter, som er udvalgt til klimaforskningsindsatsen på landbrugsområdet, hvortil der er afsat 90 mio. kr. i perioden 2019-2021. I flere af projekterne udføres forskningen i samarbejde med forskellige partnere, bl.a. KU, SEGES, SDU og DTU.

De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) og Aarhus Universitet samarbejder om Varslingssystem for udvaskning af pesticider til grundvand (VAP), som giver tidlig varsel om risiko for påvirkning af grundvandet ved regelret anvendelse af godkendte pesticider. Resultater fra VAP kan danne grundlag for, at Miljøstyrelsen kan igangsætte en revurdering af bestemte pesticider.

DCA varetager formadsskabet for og er ordinært medlem af Udvalget for Planter og Plantesundhed, som rådgiver fødevarerministeren og Landbrugsstyrelsen i spørgsmål om forebyggelse af indførsel og udbredelse af planteskadegørere samt i plantesundhedsspørgsmål i øvrigt.

DCA er også medlem af Binævnet, som er et rådgivende organ for fødevareministeren og Landbrugsstyrelsen i spørgsmål vedrørende loven, bekendtgørelser i medfør af loven, og implementering af EU-regler og andre internationale forpligtelser. Herudover kan Binævnet rådgive ministeriet om andre spørgsmål om biavlens og dens udviklingsmuligheder.

DCA varetager formandskab og er ordinært medlem af Udvalget for Plantegenetiske Ressourcer, der er rådgivende for fødevareministeren i spørgsmål ang. strategi og internationale forpligtelser i arbejdet med bevarelse af jordbrugets planteegenressourcer.

På vegne af Landbrugsstyrelsen varetager DCA formandskabet og sekretariatsfunktion i relation til Normudvalget. Aarhus Universitet og SEGES udarbejder den årlige kvælstofprognose til Normudvalget, som indsendes til Landbrugsstyrelsen.

DCA varetager endvidere formandskabet for Udvalget for gødning, som er rådgivende for fødevareministeren og Landbrugsstyrelsen i spørgsmål om gødning, komposteringspræparater, jordforbedringsmidler, voksemedier m.m.

På bestilling fra MIM og FVM leverer AU-DCA input til økonomiske analyser, som udføres af Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO), Københavns Universitet.

Nationalt samarbejde med fokus på erhvervsamarbejder og Offentligt-Privat Partnerskab (OPP)

Aarhus Universitet samarbejder med kommunale og regionale myndigheder om at styrke erhvervsudviklingen i regionerne samt med en lang række små og store erhvervs partnere.

Aarhus Universitet samarbejder også med Dansk Planteværn om udviklings- og forskningsaktiviteter vedrørende pesticider. Det drejer sig bl.a. om forsøg og undersøgelser inden for kemiske og biologiske midler til bekæmpelse af plantesygdomme, skadedyr og ukrudt.

Aarhus Universitet koordinerer forskningssamarbejdet GenSAP. Dette samarbejde omfatter alle danske universiteter med aktiviteter i relation til husdyravl og planteforædling og omfatter tillige alle større avlsfirmaer i Danmark inden for både husdyr og planter.

Aarhus Universitet deltager sammen med Københavns Universitet i "Crop Innovation Denmark", som er et partnerskab med de fire store planteforædlere i Danmark med det formål at fremme og styrke innovation og forskning inden for planteforædlingsområdet.

I samarbejde med firmaer i Agro Business Park, som er en klynge- og managementorganisation med innovations-, inkubations- og investeringsaktiviteter på både nationalt og internationalt plan, arbejdes på at understøtte innovationsprocesser, iværksætteri og netværk i den biobaserede økonomi.

4.2 Internationalt samarbejde

Forskere indgår i en lang række internationale forskningsprojekter herunder projekter støttet af EU og Danida. Der er således tæt samarbejde og udveksling af viden og metoder med de førende Europæiske universiteter og en række universiteter i Kina, Afrika og USA. Dette sker bl.a. via Danida-projekter under Building Stronger Universities (BSU) samt Sino-Danish Center for Education and Research (SDC).

Under Horizon Europe er der etableret forskellige trans-nationale partnerskaber. Flere institutter hos AU deltager som partner i partnerskabet Agroecology, som forventes at starte i 2024. Partnerskabet bidrager til opgaver indenfor bl.a. international myndighedsbetjening og living labs.

Aarhus Universitet har siden 2008 huset Global Rust Reference Center, som blev etableret på foranledning af de internationale CGIAR-centre CIMMYT og ICARDA. Centret rummer karantænefaciliteter til håndtering af rustsvampe fra hvede. Centret er unikt på global plan, idet det er åbent for modtagelse af rustprøver fra hele verden året rundt. Centret råder

over en unik samling af mere end 15.000 isolater, som repræsenterer genetiske varianter af hverdust fra slutningen af 1950'erne til 2014. Samlingen er til rådighed for forskning og resistensforædling. Centret er desuden vært for en omfattende informationsdatabase for data vedrørende globale rustsygdomme og rustsvampe.

AU deltager i det globale forskningssamarbejde i AgMIP (Agricultural Model Intercomparison and improvement Project), der samler global ekspertise om forskning indenfor husdyr, afgrøder, bedrift og handel med landbrugsprodukter med henblik på at forbedre modelleringen af klimaændringernes betydning for landbrug globalt.

EUPHRESKO er et netværk af organisationer fra hele Europa samt enkelte andre lande, hvis overordnede mål er at støtte koordinering og samarbejde inden for forskningen i plantesundhed. Aarhus Universitet giver faglig bistand og deltager i møder sammen med Landbrugsstyrelsen.

ENDURE er et netværk bestående af de oprindelige partnere i EU-projektet ENDURE, som var et Network of Excellence under FP6. Medlemmerne af netværket er de førende europæiske forskningsinstitutioner indenfor plantebeskyttelse. ENDURE er proaktiv i forbindelse med europæiske IPM-aktiviteter og var involveret i etableringen af ERA nettet C-IPM, som sluttede med udgangen af 2016. ENDURE er også aktiv i forbindelse med ansøgninger til EU's forskningsprogrammer, herunder Horizon 2020, hvor projektet IWPRAISE med fokus på integreret ukrudtsbekæmpelse, og som ledes af AU, er blevet bevilliget. DCA koordinerer kommunikationsaktiviteterne i Endure og i et ERAnet, som udspringer heraf, C_IPM.

Aarhus Universitet deltager i samarbejdet "Towards a Chemical Pesticide-free Agriculture", som ledes af INRAE i Frankrig, hvor en række europæiske forskningsinstitutioner har forpligtiget sig til at gentænke forskningen i plantebeskyttelse med henblik på at skubbe EU i retning af et landbrug uden brug af kemiske pesticider og dermed opfylde målene i EU's Farm to Fork strategi.

Aarhus Universitet deltager i EUFRIN og EUVRIN, som er netværk af forskningsinstitutioner i EU, hvis overordnede mål er at støtte koordinering og samarbejde inden for forskning i henholdsvis frugt og grønsager.

AU deltager aktivt (både fagligt og som en del af ledelsesstrukturen) i EurAgEng (European Society of Agricultural Engineers), som er et netværk af universiteter, forskningsinstitutioner, firmaer m.m. inden for teknologiudvikling i fødevarerområdet. Specifikt deltages i arbejdsgrupper vedr. Automation & Emerging Technology Information Technology. Der arbejdes også intensivt med at knytte virksomheder og den akademiske verden sammen i relevante samarbejder.

AU deltager aktivt (både fagligt og som en del af ledelsesstrukturen) i CIGR (International Commission of Agricultural and Biosystems Engineering), som er en paraply- og netværksorganisation for teknologiudviklingen i landbrug og fødevarerektor. Specielt arbejdes i tekniske arbejdsgrupper inden for system management, informationsteknologi, kunstig intelligens m.m.

AU deltager aktivt i Club of Bologna, som er en international tænketank for udviklingen af mekaniseringen inden for landbruget. Konklusioner og anbefalinger fra arbejdet i Club of Bologna submittes til regeringer, internationale udvalg og komiteer, samt til forskning og udvikling.

Aarhus Universitet er medlem af European Institute for Innovation & Technology (EIT) Food, som er Europas førende innovationsinitiativ. EIT Food arbejder på at gøre fødevarer systemer mere bæredygtige og sunde. Formålet er via tæt samarbejde med forbrugere, startups og firmaer at udvikle ny viden og nye teknologibaserede produkter, som europæiske borgere har tillid til.

Aarhus Universitet er den danske repræsentant i Allium Working Group i The European Cooperative Programme for Plant Genetic Resources (ECPGR). Som repræsentant i arbejdsgruppen deltager AU i møder og workshops, der omhandler arbejdet med genetiske ressourcer i løg på tværs af Europa.

Aarhus Universitet er medlem af Global Soil Partnership (GSP). GSP er et organ under FAO. GSP arbejder for at forbedre forvaltningen af de begrænsede jordressourcer og sikre en bæredygtig produktion af sunde fødevarer. AU deltager endvidere i EJP Soil, der er EU-projekt omkring dyrkningsjordens bidrag til bæredygtig fødevarerproduktion, herunder klima-, miljø- og fødevarerproduktionsmæssige aspekter.

Aarhus Universitet yder faglig bistand i forbindelse med følgende:

- Coordination and Support Action inden for henholdsvis jordbrug og klima
- SCAR CWG inden for jordbrug og energi og effekter af klimaændringer samt ad hoc task force om alternative proteiner
- Deltagelse i JPI på Agriculture, Food Security and Climate Change, bl.a. koordineringen af ERAnet FACCE-surplus
- Implementering af aktiviteter i Global Research Alliance on Agricultural Greenhouse Gases
- UPOV

5. Økonomi

Der er ikke på nuværende tidspunkt aftalt, hvordan aftalens midler fordeles imellem hhv. indirekte omkostninger, forskning og myndighedsrådgivning. Fordelingen af disse poster på indsatsområder er udelukkende indikativ.

Denne ydelsesaftale omfatter FVM's bevilling til forskningsbaseret myndighedsbetjening vedrørende Jordbrugsproduktion, som fremgår af finanslovens § 24.34.20

Ydelsesaftalens bevilling er budgetteret til sektorrelateret forskning og myndighedsrådgivning mv. inden for indsatsområderne som vist i tabel 1. Den samlede bevilling til ydelsesaftalen er således 131,7 mio. kr. i 2024.

Tabel 1: Den økonomiske ramme i 2024 i mio. kr.

Indsatsområde	I alt	Heraf rådgivning inkl. monitorering	Heraf forskning	Forskningsandel i pct.
Planters sundhed, genetik og bestøvning	34,6			
Klimasmarte produktionssystemer	18,0			
Gødningsstoffer, normtal og kvælstofprognose	9,4			
Teknologi, jordbrug og planteavl	8,2			
Jord og jordbrugsforhold, digitale data, kort og billedanalyse	13,1			
Grøn omstilling, biobaseret produktion og offentlige grønne goder	11,4			
Virkemidler og målrettet regulering	37,0			
I alt	131,7			
Heraf direkte omkostninger				
Heraf indirekte omkostninger				

Noter: Ovenstående estimater for 2024 er baseret på bevillingsanvendelsen opgjort i årsrapporten 2022 og er en indikativ fordeling mellem indsatsområderne.

5.1 Særbevillinger

Der er ingen særbevillinger indenfor dennes ydelsesaftales område.

5.2 Opgaver for andre myndigheder

Der er ingen opgaver for andre myndigheder end MIM og FVM med styrelser i denne ydelsesaftale.

6. Arbejdsprogram

Arbejdsprogrammet findes i særskilt appendiks til aftalen.